

Handläggare
Astrid Thornberg
Telefon: 08-508 25 911**Till**
Socialnämnden
2019-12-17

Ökad flexibilitet inom insatsen avlösarservice i hemmet för barn och vuxna

- Med utgångspunkt i den nya modellen för ledsagning och ledsagarservice

Förvaltningens förslag till beslut

1. Nämnden beslutar att införa flexibel användning av beslutad insatstid, med en ram på tre månader, gällande avlösarservice i hemmet för barn och vuxna med funktionsnedsättning
2. Nämnden beslutar att förändringen förs in i samband med revidering av riktlinjerna för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschefGunilla Ekst
avdelningsch

Sammanfattning

I budget 2019 fick socialnämnden i uppdrag att öka flexibiliteten i insatsen avlösarservice enligt den nya modellen för ledsagning och ledsagarservice. Modellen avser enskildas möjlighet att använda beviljad insats (timmar) och omkostnadsersättning¹ flexibelt under tre månader.

Insatsen avlösarservice i hemmet för barn och vuxna innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden om den enskilde från anhöriga eller andra närstående. Utgångspunkt för insatsen är den enskildes hem. Insatsen beviljas med antal timmar per månad. De timmar som inte nyttjas kan inte flyttas till nästkommande månad. Inom modellen för ledsagning och ledsagarservice är det möjligt att flytta ej använd tid till nästkommande månad, så kallad flexibel

¹ Ersättning för ledsagarens omkostnader vid en aktivitet

användning. Samma möjlighet gäller för de omkostnader som uppstår för ledsagaren. Ramen är tre månader.

Vid utvärdering av den nya modellen för ledsagning och ledsagarservice framkommer att möjligheten till flexibelt användande upplevs som positiv av enskilda och ett ökat brukarfokus lyfts från stadens beställare och utförare.

Del av modellen bedöms vara applicerbar på insatsen avlösarservice, då avseende möjligheten att använda insatstid flexibelt. Att reglera omkostnadsersättning, i linje med modellen för ledsagning och ledsagarservice, är inte aktuellt då aktiviteter inte sker i den omfattningen att en ny reglering krävs.

Förvaltningens förslag till beslut är att införa denna flexibla användning, med en ram av tre månader, på insatsen avlösarservice i hemmet för barn och vuxna och att förändringen förs in i riktlinjerna i samband med att de revideras samt att de förändringar som införs följs över tid.

Bakgrund

I budget 2019 fick socialnämnden i uppdrag att öka flexibiliteten i insatsen avlösarservice enligt den nya modellen för ledsagning.

Uppdraget är avgränsat till att beröra delar av insatsen, flexibiliteten i användandet utifrån modellen inom ledsagning och ledsagarservice, inte behovsbedömning eller innehåll i insatsen.

Den nya modellen för ledsagning blev gällande i och med att nya riktlinjer för insatserna ledsagning och ledsagarservice trädde i kraft 1 juli 2018. Modellen avser enskildas möjlighet att använda beviljad insats (timmar) och omkostnadsersättning² flexibelt under tre månader.

Med utgångspunkten att en enskild är beviljad är 10 timmar/månad ges möjlighet att använda totalt 30 timmar flexibelt under tre månader till exempel:

Månad 1 - 5 timmar

Månad 2 - 12 timmar

Månad 3 - 13 timmar

På samma sätt kan den enskilde använda omkostnadsersättningen som är 300 kronor/månad och beslutas enligt 4 kap 2 § SoL.³

Ärendet

Insatsen avlösarservice i hemmet för barn och vuxna innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden om den enskilde från anhöriga eller andra närstående. Utgångspunkt för insatsen är den enskildes hem. Avlösarservice ska kunna ges både som en regelbunden insats och vid oförutsedda situationer. Det är ofta av stor vikt att kunna få avlösarservice med kort varsel. Genom insatsen ska anhöriga och närstående få avkoppling och kunna uträtta sysslor utanför hemmet.⁴

Avlösarservice ges som bistånd. Om den enskilde omfattas av Lagen om stöd och service (LSS) fattas beslut enligt 9 § 5 LSS och annars enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL).

Insatsen ska utformas utifrån den enskildes behov och önskemål och med stor flexibilitet. Önskemål vad gäller val av avlösare ska i möjligaste mån tillgodoses. Avlösarservice enligt LSS och avlösning enligt SoL omfattas av stadens valfrihet enligt LOV (2008:962) och är avgiftsfri.

I beskrivningen av insatsen framgår att det kan vara aktuellt att avlösaren gör kortare utflykter tillsammans med den enskilde. Uppkommer utlägg för utgifter för avlösaren skall dessa ersättas på samma sätt som vid ledsagning.

I september 2018 hade 441 personer beviljat insatsen avlösarservice enligt LSS, 128 flickor/kvinnor och 313 pojkar/män. Samma insats beviljad enligt SoL hade 69 personer, 33 flickor/kvinnor och 36 pojkar/män.⁵

Insatsen ges främst till barn och ungdomar i åldrarna 7-12 år. Över 70 procent av insatserna som beviljats enligt LSS avser pojkar/män vilket ligger i linje med kännedomen om att fler pojkar får en diagnos inom personkrets 1, det vill säga personer med utvecklingsstörning, autism och autismliknande tillstånd samt att det är vanligare att flickor i mindre uträkning erhåller en diagnos.⁶

³ Beslut som grundar sig på kommunala riktlinjer och inte är något bistånd som kommunen är skyldig att ge genom lag eller föreskrift

⁴ Riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning, antagna av KS april 2002, reviderade av KF februari 2012

⁵ Socialtjänstrapport 2018 D.nr. 2.11.4 -14/2019

⁶ Socialtjänstrapport 2018 D.nr. 2.11.4 -14/2019

Flexibilitet inom avlösarservice i förhållande till modellen för ledsagning/ledsagarservice

Flexibilitet framgår i beskrivningen av insatsen avlösarservice och i linje med insatsen ledsagning ska insatsen utformas med ett stort brukarfokus och utifrån den enskildes önskemål.

Beslut om insats beviljas i antal timmar per månad vilket också utgör ramen för nyttjandet av insatsen. De timmar som av någon anledning inte används under en månad kan inte flyttas till nästa. Inom insatsen ledsagning/ledsagarservice ges den enskilde möjlighet att flytta timmar mellan månader med en ram på tre månader, så kallad flexibel användning.

I nuvarande beskrivning av avlösarservice framgår att omkostnader kan uppkomma och hur dessa hanteras. Då insatsen avlösarservice i första hand vänder sig till förälders behov av paus och inte för aktiviteter för barnet är dessa omkostnader inte så vanligt förekommande. Inom insatsen ledsagning, som syftar till delaktighet i samhällslivet, är aktiviteter kopplade till omkostnader för ledsagaren vanligt och ett särskilt beslut gällande omkostnadsersättning fattas. Omkostnadsersättningen kan, som på samma sätt som timmarna användas flexibelt med en ram på tre månader.

Uppföljning av modellen för ledsagning

När riktlinjerna för ledsagning och ledsagarservice varit gällande ett år genomfördes en utvärdering av dem och modellen kring flexibelt användande som de omfattar. Utvärderingen grundade sig på enskilda, beställare och utförares kännedom och erfarenhet av de nya riktlinjerna.

Modellen, där den enskilde ges möjlighet att flexibelt använda insattstimmar med tillhörande omkostnader, ses som positiv även om nyttjandet ännu så länge är ganska lågt.

Från beställare och utförare lyfts svårigheter i att följa insatsen utifrån att det tekniska stödet inte anses vara tillräckligt. En ökad administration i och med beslut om omkostnadsersättning nämns också men även att man ser ett ökat brukarfokus inom insatsen.

I samband med utvärderingen ställdes frågan till beställare och utförare om modellen kan vara applicerbar på annan insats till exempel avlösning och avlösarservice.

”Positivt även för de individer som har insatsen avlösarservice. Större flexibilitet ger större utrymme för individuella anpassningar” (beställare)

”Vi skulle se framemot samma modell för även avlösning/avlösarservice. För behovet är likadant samt att där har vi föräldrar som skulle må bra av att kunna forma sina liv med insatsen. tiden skulle användas mer effektivt, då i vissa läge har familjen någon när anhörig som helt plötsligt dyker upp och kan agera som avlösare. Då kunde tiden sparas till ett annat tillfälle som behovet är mer påtagligt”(utförare)

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor, kompetenscenter vuxna, i samråd med stadens juridiska avdelning. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 11 december Socialnämndens och äldrenämndens råd för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet vid sammanträde den 12 december.

Jämställdhetsanalys

Ärendet är könsneutralt i förhållande till insatsen den enskilde kan ansöka om. I riktlinjerna är fokus på den enskilde och dennes behov och hur denne kan tillförsäkras skälig levnadsnivå respektive goda levnadsvillkor.

Insatsen ges främst till barn och ungdomar mellan 7-12 år och 68 procent av totalt antal beslut om avlösning som beviljats avser pojkar/män.⁷

Insatsen syftar till att skapa förutsättningar för föräldrar och närstående till avlastning och återhämtning. Det kan tänkas att insatsen ges i större utsträckning till ensamstående då behovet av avlösning vanligen är större än i de familjer där det finns ett delat föräldraansvar. Utifrån att det är mer vanligt förekommande att kvinnor lever ensamma med barn än män kan det antas leda till att fler kvinnor kan komma ta del av insatsen.⁸

Ett av jämställdhetspolitiska delmålen är att verka för fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Utifrån att det finns kännedom om att kvinnor i större utsträckning tar ansvar för hem och omsorgsarbetet kan insatsen avlösning stärka kvinnors möjlighet till avlastning, tid för återhämtning och en god hälsa både

i familjer med två föräldrar men särskilt beaktas i ärenden med ensamstående

Förvaltningens synpunkter och förslag

Insatsen avlösning syftar till att föräldrar och närstående till ett barn eller till en vuxen med funktionsnedsättning ges möjlighet till återhämtning eller tid för syskon. Utgångspunkten är den enskildes hem men kan även ske i närområdet.

I stadens riktlinjer framgår att insatsen ska utformas utifrån den enskildes önskemål och att insatsen kan utföras regelbundet och vid oförutsedda situationer vilket gör att man redan idag kan utläsa en form av flexibilitet. Genom att införa den del av modellen för ledsagning och ledsagarservice, som avser användande av beviljad insattid, möjliggörs en utökad flexibilitet för den enskilde och dennes anhöriga i hur de kan använda insatsen.

Ett familjeliv har ofta en viss regelbundenhet men det finns också faktorer i omgivningen som kan påverka vardagslivet. Det kan handla om förändrad hälsa, sociala kontakter i form av oväntat besök eller ett planerat sådant. Det kan vara händelser i arbetslivet eller för barn i skolan och på fritidsaktiviteter. Med detta som bakgrund kan man utgå ifrån att vardagslivet varierar av olika skäl och så även behovet av stöd, i det här fallet avlösning.

Insatser som beviljas till enskilda bör vara följsamma i att behovet av stöd kan variera. Idag ges en möjlighet att använda beviljad insats under en månad och det som inte nyttjas går inte att erhålla vid en annan tidpunkt. Med en möjlighet att använda beviljad insats under en längre tid visar på en uppmärksamhet att vardagen varierar för alla, även för personer med funktionsnedsättning och här med föräldrar och närstående till dessa i särskilt beaktande.

Insatsen avlösarservice syftar till avlösning för närstående där aktiviteter i samband med avlösningen inte lika frekvent förekommande och en separata hantering, såsom inom insatsen ledsagning och ledsagarservice kring omkostnader, bedöms det inte finnas behov av.

Utvärderingen av insatsen ledsagning och ledsagarservice som under ett år ger stöd för att enskilda upplever det positivt med möjligheten att använda beviljad insats flexibel, en effekt som är trolig även skulle upplevas av de med insatsen avlösarservice.

En svårighet i att följa insatsen ledsagning, utifrån befintligt tekniskt stöd, har nämnts av stadens beställare och utförare i samband med uppföljningen och kommer även bli aktuell för avlösarservice. Det bedöms dock inte vara avgörande för ett eventuellt införande av mer flexibel användning av insatsen och det tekniska stödet förväntas bli mer fungerande i och med moderniseringen av stadens sociala system.

Helhetsbedömningen är delar av modellen för ledsagning och ledsagarservice skulle påverka enskilda och deras anhöriga i positiv riktning och förvaltningen föreslår därför:

- Att införa flexibel användning av beslutad insatstid, med en ram på tre månader, gällande avlösarservice i hemmet för barn och vuxna i Stockholms stad
- Att förändringen förs in i samband med revidering av riktlinjerna för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning
- Att om förändringen inför följs över tid

Bilagor

1. Nuvarande riktlinjer för insatsen avlösarservice i hemmet för barn och vuxna